

**CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE ÖĞRETMEN VE ÖĞRETMENİN YETİŞTİRİLMESİ**

Süleyman CAN\* Şendil CAN\*\* Erdil DURUKAN\*\*\*

**ÖZET**

Türkiye'yi kurtaracak, yarınlara güvenle, umutla taşıyacak olan sistem eğitimidir. Eğitimin uygulayıcıları ise öğretmenlerdir.

Öğretmenlik ilkönce eğitimcilik demektir. Eğitimcilik ise bir hünerdir, yetenektir, sanattır. Eğitimcilik büyük özveri, beceri, sabır ve sevgi ister. Eğitimciliğin kendine has metotları ve kuralları vardır. Öğretmenlerin bunları bilmesi, bunun oluşturulması için de, yetiştirilmesi sırasında kendilerine Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda kazandırılması gerekmektedir.

Gelişmekte olan bir ülkenin en kıymetli varlığı eğitilmiş insan gücüdür. Çünkü yüzyılımızın en önemli hammaddesi tam olarak işlenmemiş ve işlendikçe sınırsız imkan sağlayan insan zekasıdır. Bunu gerçekleştirenler ise eğitim-öğretimin görünmez kahramanı öğretmenlerdir. Ayrıca eğitimi gerçek manada eğitim yapan temel öge, bu kurumlarda her türlü güçlüğü göğüs gererek görev yapan cumhuriyetin yılmaz bekçileri, fedakar öğretmenlerdir.

Bu makalede cumhuriyetten günümüze öğretmen ve öğretmenin yetiştirilmesi konusu tartışılacaktır. Öğretmen, öğretmenlik mesleği ve öğretmenin yetiştirilmesi konusu ele alınıp, ülkenin geleceği açısından önemi vurgulanacaktır.

Cumhuriyet döneminin daha ilk yıllarında öğretmenin , eğitim sistemindeki, hatta toplumdaki yeri ve öneminin çok iyi kavrandığı, bunun sonucu olarak, ortaöğretim programları ile birlikte onun uygulayıcısı olan öğretmenlerin yetiştirilmesi probleminin çok yönlü olarak ele alındığı görülmektedir.

Dolayısıyla bir ülkenin gelişmişliği, çağdaşlığı eğitimiyle doğru orantılıdır. Milletleri millet yapıp, onları kurtaranlar, yalnız ve ancak öğretmenlerdir. Onun içindirki öğretmen ve öğretmenin yetiştirilmesi ülkelerin geçmişinde ve geleceğinde önemli bir sorun olarak devamlı yer almaktadır.

Artık günümüzde öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinin tek amacı öğretmen yetiştirmek olmalı ve sistem buna göre düzenlenip, geliştirilmeli hatta yalnızca bu amaca göre hizmet etmelidir.

Ancak günümüzde öğretmenlik mesleği eskiye nazaran itibarını kaybetmiştir. Bu kaybolan itibarın yükseltilmesi, iyi öğretmen yetiştirmek için mutlaka gereklidir. Buda öğretmenlerin sosyal statülerinin yükseltilmesiyle mümkün olacaktır.

**Anahtar Kelimeler;** Cumhuriyet, Eğitim, Öğretmen, Öğretmenlik mesleği, Öğretmenin yetiştirilmesi

\* Arş. Gör. Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Erzurum.

\*\* Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kimya Eğitimi, Doktora Öğrencisi, Erzurum.

\*\*\* Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi, Konya.

---

---

## THE TEACHERS AND TRAINING OF TEACHERS DURING REPUBLIC PERIOD

### SUMMARY

The system that will salvage Turkey and transfer it towards future with confidence and hope is education. Those who will apply education are teachers.

The job of teaching at first involves training. The job of training involves a skill, ability and a kind of art. It requires a great tolerance, skill, endurance and love. The job of training has methods and rules unique to it. Teachers should know them and to achieve this, during education of teachers, they should have been equipped with these methods and rules accompanied with the doctrines and revolutions of Atatürk.

The most valuable possession of a developing country is well-educated human resources. For the most important raw material of our century is human intelligence, which has not been fully cultivated yet, and the more it is cultivated the more it grants possibilities. Those who achieve this are teachers, the unseen heroes of National Education. In addition, the basic element that gives a meaning to education is self-sacrificing teachers, working in education boards despite all kinds of difficulties.

In this article, the training of teachers from declaration of Turkish Republic until today will be discussed. Teacher, the job of teaching and training of teachers will be analyzed and its importance for the future of country will be stated.

It has been seen that during the first years of Republic period the place of teacher in education system and even in community was well understood, as a result, together with secondary education programmes, the education of teachers was reviewed thoroughly.

Therefore, the level of development and civilization of a country is inversely related with its education system. Those who turn a community into a nation are only teachers. Because of this, teachers and training of teachers have been an important problem in past, today and future of countries permanently.

Today, the basic and only purpose of Education Faculties should be the training of teachers, the system should be revised and developed. They should fulfill service for only this purpose.

But, as compared to past, today the job of teaching lost its prestige. The regaining of lost prestige is certainly required to train well equipped teachers. This can only be achieved by raising teachers' social status.

**Key words;** Republic, Education, Teacher, the Job of education, Training of teachers

## CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE ÖĞRETMEN VE ÖĞRETMENİN YETİŞTİRİLMESİ

### ÖĞRETMEN

Ulu önder Atatürk bir vecizesinde “ Öğretmenler; Yeni nesli, Cumhuriyetin fedakar öğretmen ve eğitimcileri, sizler yetiştireceksiniz. Yeni nesil sizlerin eseri olacaktır. Cumhuriyet; Fikren, İlmene, Fennen. Bedenen Kuvvetli ve Yüksek Karakterli koruyucular ister. Yeni nesli bu özellik ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir. Sizin başarınız Cumhuriyetin başarısı olacaktır” diyerek, öğretmene ve yetiştirilmesine olan önemi açıkça vurgulamıştır.

Konuya bu açıdan bakıldığında dünyanın her yerinde öğretmen bir ülkenin her şeyi, yeni nesillerin geleceği, insanların umutla ve güvenle yarınlarını teslim ettikleri bilgi dağarcıklarıdır. Ülkemizde olduğu gibi diğer ülkelerde de öğretmen; alanlarında toplumlara en üst düzeyde eğitim veren, onlara yeni bilgiler öğretip yeni ufuklara yönlendiren, onları çağdaşlaştıran, yaşayış tarzlarına ve geleceklerine direkt olarak yön veren tek kişidir.

Öğretmen; resmi veya özel bir eğitim kurumunda çocukların ve gençlerin öğrenme yaşantılarına rehberlik etmek veya yön vermekle görevlendirilmiş ve bu amaçla yetiştirilmiş kimsedir.<sup>1</sup>

Dünyanın en kutsal mesleği sayılan öğretmenlik M.E.B.'in örgün eğitim kurumlarında ortaöğretimden sonra dört yıllık bir yüksek öğretim gördükten sonra kazanılan bir meslektir. Bir öğretmenin eğitsel yönü onun ne yaptığı ile değil kendisinin ne yaptığı ile ölçülür.<sup>2</sup>

Artık ülkemizde öğretmen olmak için ilgili fakültelerden veya yüksek okullardan mezun olma şartının pek geçerliliği kalmamıştır. Zira diğer fakülteleri bitirenlerde pedagojik formasyon derslerini aldıkları ve bunu ispatladıkları taktirde öğretmen olabilmekte ve de eğitim ordusunun bir neferi olabilmektedir.

Dünyadaki eğitimle ilgili tarih sayfalarını karıştırdığımızda, gelişmiş ulusların öğretmene değer verdiğini, az gelişmiş ulusların ise gereken değeri vermediğini görürüz.

Öğretmenler, şimdi olduğu gibi dünyanın var olduğu günden itibaren de toplumların hayat damarlarından biri olmuştur. Bu damarlarda tıkanıklık veya kopma olduğunda o toplum kangren olur, çöker, hayati fonksiyonlarını yerine getiremez olur.

Eğitim öğretim geçerli eğitimcilerle yani öğretmenlerle oluşur. Eğitimi gerçek manada eğitim yapan temel öge, bu kurumlarda görev yapan öğretmenlerdir. Öğretmenin taşıdıkları vasıfları ve icraatları eğitim kurumlarını ya yüceltir ya da alçaltır. Bunların başında gelen temel kural bilime ve onun üstünlüğüne inanmak ve onun evrensel gücüne dayanmaktır.

Dolayısıyla toplumda öğretmene çok önem verilmelidir. Vatandaşlarına Türk ulusunun yüceliğini, Atatürk ilke ve inkılaplarını, vatan sevgisini, kalkınmayı, gelişmeyi, çağdaşlığı, hoş görüyü, karşılıklı sevgi ve saygıyı öğreten, onlara yarınları hazırlayan öğretmenlerdir.

Ayrıca cahilliğin yiğit savaşçıları, köyde , kasabada, kentte, yurdumuzun her köşesinde karanlığı yırtıp, aydınlığı yüreklere nakış nakış işleyen öğretmen iyi yetiştirilmeli, iyi yaşatılmalıdır.<sup>3</sup>

Her insanda doğuştan belli bir yaratıcılık yetkisi bulunmaktadır. Ancak bunun açığa çıkması belli faktörlere bağlıdır. Çocuğun yaşamında aileden sonra en önemli kişilerden biri de öğretmendir. Öğretmen çocuğun yaratıcılığını geliştirme yada ket vurma konusunda aileden sonra en önemli konumdadır.<sup>4</sup>

Öğretmenlik insan mühendisliğidir. İyi bir öğretmen kendisiyle, dünyayla ve toplumla barışıktır. Siyasal örgütler ve baskı gruplarının etkilerinden uzaktır, inançlara saygılı, sevecen, çalışkan, güvenilir, adil ve tarafsızdır. İnsanı, doğayı, hayatı ve bütün canlıları sever.

Öğretmenlerden beklenen roller arasında en önemlisi bilgi yayıcılık rolüdür. Öğretmenin karmaşık ilişkiler bütünü olan toplum içerisinde ; kültürel, ekonomik, teknolojik ve eğitim politikasını gerçekleştirmede önemli bir rolü vardır.<sup>5</sup>

Bilimsel gelişmelere ve sanatsal olaylara duyarlıdır. İnsan ilişkilerinde başarılı, karşıt düşüncelere saygılıdır. Kolektif çalışmaya yatkın, üretken, güdüleyici ve bilgilidir.

Öğrenmeye hazır, öğretmeye isteklidir. Düşünce ve gözlemlerinde neseldir, yargılarında yanılabilceğini düşünerek mütevazî davranır, esnektir, akılcıdır.<sup>6</sup>

Öğretmen yenilik ve değişikliklerin uygulanmasında okul düzeyinde etkinliği belirleyici bir role sahiptir. Çeşitli yöntemler kullanarak öğrencilerin yeteneklerini geliştirmelerine, amaçları belirlemelerine ve bu amaçlara ulaşmak için yaratıcı fikir üretmelerine yardımcı olmaktadır. Diğer taraftan değişen yaşama bağlı olarak kendini yenileyen eğitim giderek karmaşıklaşmakta ve öğretmenlik rolü zorlaşmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerin öğretmenlerinin zor şartlar altında çalıştıkları bir gerçektir.<sup>7</sup>

Ancak öğretmeni güçlü okul sayılarının çokluğu toplumun gücünü de o oranda artıracığı düşüncesiyle öğretmenlerin yetkinleşmesinin engellerini ortaya koymak önemli görülmektedir. Öncelikle öğretmenlik mesleğinde statü kaybı vardır.<sup>8,2</sup>

Öğretmenler toplumda hak ettikleri saygı ve anlayışa kavuşmalıdır. Kişilikleri farklı çok sayıdaki öğrenciyi eğitmek, sanıldığı kadar kolay değildir. Ailenin de öğretmene yardımcı olması, onunla işbirliği yapması gerekir. Öğrenci ilgisinin erken fark edilmesi niteliği etkilemektedir.<sup>10</sup> Ancak öğretmenlere göre aileler çocukların eğitimi ile yeterince ilgilenmemektedirler.<sup>11</sup>

Öğretmen dünya standartlarında çalışmalıdır. Öğretmen öğrencilerine yararlı olabilmek için kendini sürekli yenilemelidir. Her yıl öğretmenlere kendi branşlarıyla ilgili kurslar açılmalı ve öğretmen bu kurslara katılmalıdır.<sup>12</sup>

Kendine güvenmeyen, mesleğini sevmeyen, branşında yetersiz öğretmenler başarısız olmakta, çocukları öğrenmeye güdüleyememektedir. Mesleğini seven öğretmenler öğrenme ve öğretmede başarılı olmaktadır.<sup>13</sup>

## CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE ÖĞRETMEN VE ÖĞRETMENİN YETİŞTİRİLMESİ

Çağdaş ve demokratik eğitim ve anlayışının bir gereği olarak; eğitim sistemlerinin ve sistemin en önemli öğelerinden olan öğretmenlerin öğrencilere kendi ilgi ve yeteneklerini deneme, ortaya çıkarma ve geliştirme fırsatlarını hazırlama görevleri bulunmaktadır.<sup>14</sup>

Türk eğitim sistemi; Cumhuriyet döneminin başlangıcından bu yana bir gelişme çizgisi üzerinde sürekli olarak yenileşme ve değişme göstermiştir. Gelişme konularının önemlisi eğitimin vazgeçilmez bir unsuru olan öğretmen ögesidir. Eğitimde öğretmen ögesini toplumun çağdaş gereksinimleri doğrultusunda gerek sayısal gerekse kalite yönünden en üst düzeye çıkarmak için her dönemde önemli çabalar harcanmıştır.

Türkiye’de öğretmen yetiştirme, her zaman önemli bir eğitim konusu olmuştur. Ancak 1980’li yıllara gelinceye kadar siyasal ve toplumsal yaşamdaki hareketliliğin giderek artış göstermesi, ülkedeki eğitim sistemini ve dolayısıyla öğretmen yetiştirme çabalarını önemli ölçüde etkilemiş, uygulamalarda bir takım aksaklıkların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Nitekim Türkiye’de, 1980’li yıllara değin süren öğretmen yetiştirmeye yönelik uygulamalarda, sık sık değişiklikler olmuş ve öğretmen gereksinimini sayısal bakımdan karşılamak her zaman öncelik taşımıştır. Bu nedenle öğretmen adaylarının nitelikli yetiştirilmeleri ve öğretmenliğin bir meslek olarak çekici kılınmasına ilişkin ortak inançların uygulamalara bir türlü yansımadağı, öğretmen yetiştirme sisteminde çelişkiler ve kargaşalar bulunduğu, yetiştirilen öğretmenlerin üniversite, yüksek öğretmen okulu ve eğitim enstitülerinden başka, kurslar, mektupla öğretim, yardımcı öğretmenlik ve ücretli öğretmenlik gibi çeşitli kaynaklardan da temin edildiğı görülmüştür.<sup>15,16</sup>

Ancak bu kaynaklardan yetişen öğretmenlerin değişik ölçütlere göre yetiştirildikleri, bu kaynaklar arasında bir uyum bulunmadığı daha da önemlisi nasıl bir öğretmen yetiştirmek gerektiğinin belli olmadığı, sürekli olarak bir yakınma konusu olmuştur.<sup>17</sup> Ayrıca öğretmen yetiştirmenin üniversitelere geçmesinden önce öğretmen yetiştiren kurumların en belirgin özelliğı, açılmaları ve kapanmalarında Milli Eğitim Bakanlığının istediğı gibi davranması olmuş. Bakanlığın bu davranışı öğretmen yetiştiren kurumları yasal bakımdan güvensiz, siyasal iktidar değişikliklerine karşı duyarlı bir hale getirmiştir. Öyle ki 1970’li, 1980’li ve 1990’lı yıllarda yapılan araştırmalar, öğretmenlerin istenilen davranışlarının 1960’lara oranla daha da azaldığını ve istenmeyen davranışların çoğaldığını, nitelikli öğretmene olan gereksinimin giderek artmasına karşın, öğretmenlik mesleğinin giderek çekiciliğini kaybettiğini ortaya koymaktadır.<sup>18-20</sup> Bu konuyla ilgili yapılan diğer araştırmalarda da, öğretmenliğin Türk toplumunda daima saygı duyulan bir meslek olduğu, ancak kişilerin bir meslek seçimiyle karşı karşıya kaldıkları zaman öğretmenlik mesleğini öncelikle tercih etmeyecekleri ortaya çıkmıştır. Bu araştırmalar öğretmenlik mesleğinin itibarında da bir düşme olduğunu ortaya koymaktadır.<sup>21</sup>

1982 yılında toplanan 11. Milli Eğitim Şurası 1982 yılından önceki sorunları, ortadan kaldırmaya yönelik kararları almış, aynı yıl öğretmen yetiştirme görev ve sorumluluğu tamamen üniversitelere devredilmiştir. Son yıllarda özellikle Milli Eğitim Bakanlığı ve çevresince üniversitelerde uygulanan öğretmen yetiştirme sisteminin etkinliği konusunda değişik görüşler ileri sürülerek, farklı değerlendirmelere yer verildiği gözlenmiştir.<sup>15</sup> Bunlardan birisi, üniversitenin öğretmen eğitimini iyi yapamadığı konusundaki düşünce ve görüşlerdir.<sup>22</sup>

Bu görüşler ve düşünceler ışığında “öğretmenler” Milli Eğitim Bakanlığı tarafından mı yoksa üniversitelere bağlı yüksek öğretim kurumları tarafından mı daha iyi yetiştiriliyorlar? Sorusuna cevap aramak, öğretmen eğitiminde iyiyi bulmak açısından önem taşımaktadır. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı öğretmen yetiştiren kurumlarda mezun öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve sınıf içi öğretmenlik davranışlarını belirleyerek değerlendirmek, günümüzde hala süre gelen öğretmenin nereden yetiştirileceği tartışmalarına da açıklık getirecektir.<sup>23</sup>

Okuldaki eğitim ve öğretimin niteliğinin artırılması; nitelikli öğretmen yetiştirme, atama ve geliştirme ile birlikte yeterli araç-gereç, malzeme ve eğitim teknolojisi girdisi sağlamak ile mümkün olur. Öğrenciler için öğrenmeyi güdüleyen bir ortamın yaratılması, öğretmenlerin maddi olarak özendirilmesi büyük ölçüde parasal kaynaklara bağlı olarak yapılacak etkinliklerdendir.<sup>24</sup>

Öğretmenin ekonomik ve sosyal koşulları her geçen gün daha da kötüleşmekte. İstenilen düzeye bir türlü getirilememektedir. Bu nedenle yetişen genç kuşaklar öğretmenlik mesleğine yönelmemektedir. Bu şartlar altında bile öğretmen, elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışmakta, görevini sürdürmektedir. Tüm olumsuz koşullara karşın vatanseverliğin bekçiliğini yapmakta. Atatürkçü düşünce çizgisinde ve ilkelerinden sapmamaktadır.

Öğretmenlik; öğretmen yetiştiren kuruma girildiği günden başlar, mezara kadar sürer. Öğretmen bir mum gibi erir fakat çevresini aydınlatır.<sup>3</sup>

Öğretmen; kalkınmanın ilk şartı ve aracıdır. 21. Yüzyılda bilim ve teknolojiadaki hızlı gelişmeler eğitimin önemini daha da arttırmıştır. Milletler bir yandan hızlı gelişmelere ayak uydurmaya çalışırken diğer yandan da milli benliklerini koruyabileceklerinin yalnız ve ancak eğitimle mümkün olabileceğini hangi teknolojik seviyede olursa olsun eğitimde öğretmenin yerini alabilecek bir mekanizmanın meydana getirilemeyeceği gerçeğini görmüşlerdir. Onu içindir ki son yıllarda bütün ülkeler eğitim çalışmalarına ağırlık vermiş ve bu çalışmaların odak noktasında “daha iyi eğitim için, daha kaliteli öğretmen” oluşturmuştur.<sup>25</sup>

Ayrıca kaliteli öğretmen olabilmek için yukarıda belirttiğimiz unsurların yanı sıra bizzat kişinin de kaliteli öğretmen olma arzusunu taşıyor olması, branşını, insanları ve içinde bulunduğu eğitim ortamını sevip, benimsemesi ile mümkündür.

Öğretmen açığını yeterli derecede pedagojik formasyon bilgisini almadan , yüksek okul mezunlarıyla karşılamak, karşılıksız para basarak enflasyonu artırmaya benzer. Bu durum ileride çözümü güç sorunlar yaratabilir.<sup>3</sup>

Cumhuriyetten günümüze kadar eğitimde temel unsur her zaman öğretmen olmuştur. Bir ülkede eğitimin amacına ulaşması ve insanların nitelikleri ve yaşayış tarzları, o ülkedeki öğretmenlerin bilinçli ve iyi yetişmesine bağlıdır.

Öğretmenlik bir milletin, bir ülkenin geleceğini hazırlama sorumluluğunu taşıyan bir meslektir. Bu husus dikkate alınırsa öğretmenlik, bizde olduğu gibi elinde üniversite diploması olan bir başka yerde iş bulamayan herkesin yapacağı basit bir iş değildir. Yani her üniversite mezunu olan, öğretmenlik alanında eğiti-öğretim almamış ve bu alanda yetişmemiş kişilerin öğretmenlik yapması uygun değildir. Öğretmen olacak kimselerin çok dikkatli seçilmesi, hizmet öncesinde ve hizmetiçinde çok iyi yetiştirilmesi gerekir.

Nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi ise hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimle sağlanır. Gerçeği ifade etmek gerekirse, ülkemizde hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen eğitimi henüz tam anlamıyla çözüme kavuşmamış birer sorun durumundadır.<sup>26,27</sup>

Artık 2000’li yıllarda çok gelişmiş ülkelere yetişmek hatta onları geçmek için ülkemizin ihtiyaçlarına ve yapısına göre bir model geliştirilerek acilen öğretmen yetiştirme sorununun çözümlenmesi gerekir.

Ancak bunu başarmak sanıldığı kadar kolay değildir. Zira öğretmenler ve içinde buldukları öğretmenlik mesleği günümüzde bir çok önemli sorunlarla karşı karşıyadır. Cumhuriyetten günümüze kadar hep öğretmen yetiştirme sistemi en iyi şekilde kurulmaya çalışılmış ama başarıya ulaşamamıştır. Şayet ülkemizde öğretmen yetiştirme sistemi çok iyi şekilde kurulur ve öğretmenlerin en muntazam biçimde yetiştirilmesi sağlansa bile, öğretmenlerin ve bu kutsal mesleğin içinde bulunduğu huzursuzluk ve sıkıntılar giderilmedikçe, bu kutsal mesleğe; mesleğini seven, mesleğine değer veren, yetenekli ve nitelikli kişilerin girmesi mümkün olmayacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı, uygulamada öğretmenliğin genel kültür, özel alan eğitimi ve mesleki formasyonla sağlanan özel bir ihtisas mesleği olduğunu kabul etmelidir.<sup>28,29</sup>

İşte bu durumda mesleğe yeni girecek olan kişilerin ilgili alandan mezun olmalarına dikkat edilmelidir. Ayrıca mesleğe ilk girecek olan öğretmenlerin atamalarında çeşitli ve seçici kriterler ortaya konmalıdır. Her diplomayı alan öğretmen olarak atanmamalı, mümkün olduğunca ihtiyaca ve branşa göre atama yapılmalıdır.

Dolayısıyla öğretmenlik mesleğini seçeceklerin bu mesleğin özelliklerini ilerde kavrayarak mesleğe talip olmaları beklenir. Her meslek gibi öğretmenlik mesleğinin de kendine özgü bilişsel, duyuşsal ve devinimsel davranış nitelikleri vardır. Adayların meslekle ilgili yazılı bilgileri zihinsel becerileri kazanmaları yanında çocuğu sevmeye, öğrenmeyi-öğretmeyi sevmeye, bunun getirdiği özveri ve

isteklilik duyguları ve tutumları gibi duyuşsal davranışları da kazanmaları gerekir. İnsanları özellikle çocukları seven, onların öğrenme, gelişme ve yeni davranışlar kazanmalarından mutlu olan, sabırlı, dayanıklı, gülümseyebilen, affedebilen, okşayabilen ve ödül vermekten hoşlanan insanlar öğretmenlik mesleğini seçmelidirler.<sup>30</sup>

Bu yüzden özellikle öğretmen ve yöneticilerin, hizmet öncesinde ve hizmet içinde gereği gibi yetiştirilmesi, Milli Eğitimin şahsi arzu ve menfaatlere dayanan siyasi baskılardan kurtarılması sağlanmadıkça, eğitimimizin içinde bulunduğu çıkmazdan kurtarılması ve ülkemizin geleceğinin aydınlık olması çok zordur.<sup>29</sup> Ancak bu güçlüğü yenmede en önemli rolü Cumhuriyetten günümüze kadar olduğu gibi gelecekte de daima öğretmenler alacaktır.

Dolayısıyla ulu önderimiz Atatürk'te öğretmen ve öğretmen yetiştirmenin önemini şu vecizesiyle vurgulamıştır. "Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir. Öğretmenden, eğiticiden yoksun bir millet henüz millet adını alma kabiliyetini kazanamamıştır. Ona basit bir toplum denir, millet denemez. Bir toplum millet olabilmek için mutlaka eğitimcilere, öğretmenlere muhtacdır."

Bunun içindir ki öğretmen bir ülkenin her şeyi olmakla birlikte, o ülke nesillerinin geleceği ve yarınlarıdır. İşte bundan dolayı öğretmen ve öğretmenin yetiştirilmesi çok önemli olup, üzerinde önemle durulması gereken müstesna bir husustur.

Artık günümüzde özellikle siyasi iktidarların tutumuna göre değişmeyecek, kalıcı ve gelişmeye açık bir "öğretmen yetiştirme politikası" oluşturulmalıdır.

Ayrıca öğretmen yetiştiren kurumların fiziki ortamları, mesleğin gerektirdiği biçimde düzenlenmelidir.

Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının fiziki yetersizlikleri en kısa zamanda giderilmeye çalışılırken kapasitelerinin üstünde öğrenci alınmamalıdır.

Öğretmen yetiştirme programlarında standart bir birlik sağlanmalı ve bu standart üniversite programları düzeyinde olmalıdır.<sup>1</sup>

İşte tüm bunlara dikkat edilip, gerekli önlemler alınmadığı için cumhuriyetten günümüze kadar gerçek manada öğretmen yetiştirilememiş ve meslek cazip hale getirilememiştir. Dolayısıyla o günden bu güne kadar öğretmenlik mesleği çekiciliğini yitirip, statü kaybetmiştir. Tüm bu olumsuzluklara rağmen öğretmenlik mesleği her zaman kutsaldır ve öyle kalacaktır.

## KAYNAKLAR

1. Duman, T. Türkiye'de Ortaöğretim Öğretmen Yetiştirme, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1991.
2. Yavaş, M. ve İlhan, A. Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri, Melisa Matbaacılık, Bursa, 1997.



3. Erdağı, İ. “Cumhuriyet’ in 75. Yılında Öğretmen”, Çağdaş Eğitim Dergisi, Yıl:23, Sayı:247, Ekim-1998.
4. Öztürk, Ş. “Öğretmen Tutum ve Davranışlarının Çocuğun Yaratıcılığına Etkileri”, Çağdaş Eğitim Dergisi, Yıl:23, Sayı:247, Ekim-1998.
5. Güneş, T. “Türk Millî Eğitim Sisteminde Sınıf Öğretmeninin Yeti ve Önemi”, Çağdaş Eğitim dergisi, Yıl:21, Sayı:224, Eylül-1996.
6. Aydın, A. “Öğretmenin Toplumsal Roller ve Nitelikleri”, Çağdaş Eğitim dergisi, Yıl:21, Sayı:225, Ekim-1996.
7. John, J. B. “Total Ovality Schools : the Total Suality Classroom”, Educational, leadership; Vol:49, No:6, 1992.
8. Başaran, E. İ. Türk Eğitim Sistemi, Ankara, 1994.
9. Gülmez, M. Öğretmenlerin Statü Tavsiyesi, Eğitim-İş Yayınları, Ankara, 1991.
10. Maryland, B. “Final Recommen Dations of the Commission on Quality Teaching” ERIC, Vol:20, No:1, 1985.
11. Casanova, U. “Parent Involvement, A Call Fos Prudence”, Educational Research, Vol:25, No:8, 1996.
12. Tugut, J. “Eğitimde İki Önemli Kavramın Analizi”, Türkiye İkinci Eğitim Felsefesi Kongresi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Van-1996.
13. Raymale, L. H. and Adrienne, E. H. “Colloburative Power a Grounded Theory of Administrative Instructional Leadership is the Elementary School, Journal of Educational Administration, Vol:24, No:3, 1996.
14. Can, N. “ Eğitim Öğretimde Etkili Öğretmen ve Yöneticinin Nitelikleri”, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt.1, Sayı:3, Kasım-1997.
15. Duman, T. Türkiye’ de Ortaöğretim Öğretmen Yetiştirme Tarihi Gelişimi, Araştırma İnceleme Dizisi. M.E.B. Yay.:2322, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul-1991.
16. Oğuzhan, A. F. Orta Dereceli Okul Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi, Cumhuriyet Döneminde Eğitim, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul-1983.
17. Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Sorunları ve Eğilimleri Araştırması, Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Başkanlığı, Ankara-1982.
18. Güçlüol, K. “Öğretmen ve Öğretmen Yetiştirme”, Çağdaş Eğitim dergisi, Yıl:13, Sayı:136, 1988.
19. Küçük, M. “Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Yükseköğretime İlişkin Yönelimleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1992.
20. Gökçe, B. Ortaöğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları, M.E.G.S.B., Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara-1984.

21. Karagözoğlu, G. Atatürk Devriminin Yerleşmesinde ve Gerçekleşmesinde Eğitimin Rolü ve Yeri, Atatürk ve Eğitim, Türk Eğitim Derneği Yay., Ankara-1982.
22. M.E.G.S.B., On İkinci Milli Eğitim Şurası, 12-18 Temmuz 1988 Öğretmen yetiştirme Komisyonu Raporu, Ankara-1988.
23. Sunay, H. "Ortaöğretim Kurumlarına Öğretmen Yetiştirmede Üniversite Öğretiminin Önemi" Eğitim Yönetimi Dergisi, Yıl:2, sayı:2, Bahar-1996.
24. Gümüseli, A. İ. "Okul Müdürlerinin Öğretim Liderliğini Sıralayan Etkenler" Eğitim Yönetimi Dergisi, Yıl:2, Sayı:2, Bahar-1996.
25. Sarmanlı, S. "Öğretmenlik Mesleği ve Anadolu Öğretmen Liseleri" Düşünen Adam Dergisi, Cilt:1, Sayı:1, Haziran-1988.
26. Sağlam, M. "Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Mehmet Sağlam' ın Dünya Öğretmenler Günü Dolayısıyla Yayınladığı Mesaj", Çağdaş Eğitim Dergisi, Yıl:21, Sayı:225, Ekim-1996.
27. Deryakulu, D. "Eğitim Teknolojisi, İletişim, Öğrenme" A.Ü.E.B.F. Dergisi, Cit:24, 1991.
28. Tekişik, H. H. "Milli Eğitim Bakanı Sayın Prof. Dr. Mehmet Sağlam'a Açık Mektup". Çağdaş Eğitim Dergisi, Yıl:21, Sayı:224, Eylül-1996.
29. Tekişik, H. H. "Milli Eğitim Bakanı Sayın Turhan Tayan'a Açık Mektup". Çağdaş Eğitim Dergisi, Yıl:21, Sayı:220, Nisan-1996.
30. Can, N. "Öğretmen ve Yöneticinin Etkinliğinin Öğretimdeki Rolü", Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, Yıl:4, Sayı:13, Kış-1998.